

МАТЕМАТИЧНА МОДЕЛЬ РОЗРАХУНКУ НАВЕДЕНОГО ПОТЕНЦІАЛУ ЕЛЕКТРОДІВ ЗАЗЕМЛЕННЯ

Федосеєнко О.М., Біловицький А.С.
Національний технічний університет
«Харківський політехнічний інститут»,
м. Харків

Реалізація методу розв'язання задачі електричного поля складного заземлюючого пристрою (ЗП), названого методом наведеного потенціалу, передбачає, в тому числі, визначення взаємних і власних опорів вертикальних і горизонтальних електродів складних ЗП в двошаровій землі.

Розрахункові вирази для взаємних і власних опорів отримані на підставі загальної формули для взаємного опору R_{qg} між двома лінійними електродами з індексами g і q , розташованими в провідному півпросторі, тобто

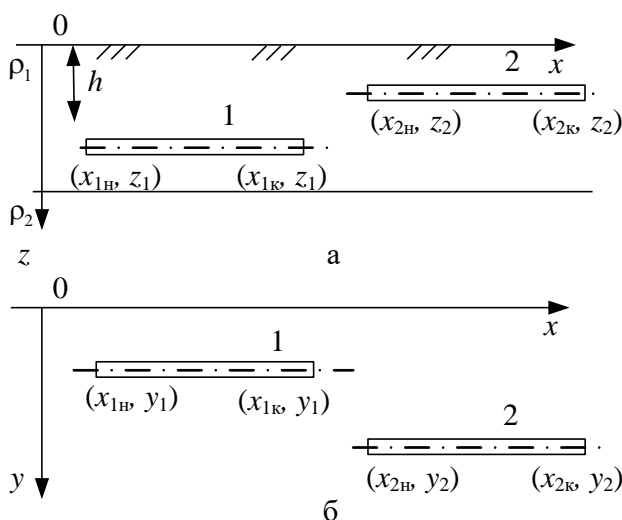
$$R_{qg} = \frac{1}{l_q l_g} \int_{(l_q)} \int_{(l_g)} f'_{0q}(Q) f'_{0g}(G) \Psi_{QG} dl_Q dl_G, \quad (1)$$

де l_q і l_g – довжина електродів; $f'_{0q}(Q)$ і $f'_{0g}(G)$ – функція неоднорідності лінійної щільності струму по довжині електрода; Ψ_{QG} – функція пропорційності між струмом, що виходить в провідний півпростір з оточення точки G , і потенціалом, що наводиться цим струмом в точці Q .

Далі наведено один з отриманих аналітичних виразів, зокрема для взаємного опору двох горизонтальних електродів, розташованих у верхньому шарі і паралельних осі OX :

$$\alpha_{12} = \frac{\rho_1}{4\pi \cdot l_1 l_2} \left[A_1 + A_2 + \sum_{n=1}^{\infty} k_{21}^n (A_3 + A_4 + A_5 + A_6) \right], \quad (2)$$

де $A_i = a \ln \left| a + \sqrt{a^2 + E_i^2} \right| - \sqrt{a^2 + E_i^2} - b \ln \left| b + \sqrt{b^2 + E_i^2} \right| + \sqrt{b^2 + E_i^2} -$
 $- c \ln \left| c + \sqrt{c^2 + E_i^2} \right| + \sqrt{c^2 + E_i^2} + d \ln \left| d + \sqrt{d^2 + E_i^2} \right| - \sqrt{d^2 + E_i^2};$

при $i = \overline{1, 6}$; $l_1 = |x_{1к} - x_{1н}|$; $l_2 = |x_{2к} - x_{2н}|$;
 $E_i = \sqrt{a^2 + B_i^2}$; $B_1 = z_2 - z_1$; $B_2 = z_2 + z_1$;
 $B_3 = 2nh - z_2 - z_1$; $B_4 = 2nh - z_2 + z_1$;
 $B_5 = 2nh + z_2 + z_1$; $B_6 = 2nh + z_2 - z_1$;
 $\alpha = |y_1 - y_2|$; $a = |x_{1к} - x_{2н}|$; $b = |x_{1к} - x_{2к}|$;
 $c = |x_{1н} - x_{2н}|$; $d = |x_{1н} - x_{2к}|$.

Отримані аналітичні вирази охоплюють всі можливі комбінації розташування електродів і дають можливість доповнити і вдосконалити існуючий алгоритм розрахунку електричних

характеристик складних заземлюючих пристроїв.